

OTEVŘENÁ ŠUMAVA z.s. Špičák 187, Železná Ruda 340 04, www.facebook.com/OtevrenaSumava

Na Šumavě dne 11.3.2019

Vážení, autoři zónace Národního parku Šumava a státní úředníci,

členové našeho spolku jsou lidé žijící na Šumavě v prostoru národního parku padesát, ale někteří z nás již přes osmdesát let. Jsou mezi námi také ti, kteří se krajinné ekologii a vědě věnovali celý svůj profesní život. Ve své zakládací listině, máme jako předmět naší činnosti také ochranu přírodních hodnot tohoto území, ve kterém žijeme. Jako spolek jsme připomínkovali řadu dokumentů a rozhodnutí resortu, kde jsme byli účastníky správního řízení, ale bez jakékoliv odezvy, nebo s protiprávním postupem Správy NPŠ. Také spolupracujeme s řadou jiných spolků, poslanců, znalců a vědců z řad klimatologů, lesníků, zemědělců a ekologů z univerzit, kteří mají podobné názory na situaci v NPŠ.

S obavami sledujeme již od roku 1990 vývoj situace ve státní správě národního parku a chránění krajinné oblasti, ale i oblasti přirozené akumulace vod, kterou Šumava je. Byli jsme svědky ničivých vichřic, ale i kůrovcové kalamity a následného sucha, které v kombinaci s nevhodným a měnícím se přístupem k péči a ochraně o lesní komplexy způsobily současnou katastrofu. Sledovali jsme neracionální těžbu porostů lesa. Pamatujeme si také na jednu z prvních zónací CHKO Šumava po roce 1980, kdy bylo toto území chráněno ve spolupráci s lesním hospodářstvím a státními statky. Také máme k dispozici znalecké posudky, které po roce 1990 navrhovali využítí bezlesí pro šetrnou pastvu.

Jsme také bohužel svědky toho, jak stát vypisuje i po kritických připomínkách veřejnosti a odborníků další a další projekty věnující se podpoře ideologických a nevědeckých studií a pozorování přírodních procesů a důsledků bezzásahovosti v NPŠ. Mrzí nás, že sdělovací prostředky těmito zavádějícím názorům naslouchají a zneužívají veřejnost, která se v tak složité situaci nemůže orientovat. Dne 12.3. 2019 například dostal pan zvěrolékař Bláha, který je specialistou Hnutí Duha na lesní porosty, prostor v Českém rozhlase a podával veřejnosti názor o tom, že již v současnosti může být více jak polovina území NPŠ patřit do režimu bezzásadovosti...

Nemůžeme po tom všem mlčet a nereagovat na vaši výzvu, nebo na možnost vyjádřit se k vámi předkládané nové zónaci, kterou bez větších změn a bez reflexe současného stavu předkládáte k připomínkování. Žádná zónace původní podobu Šumavě už nevrátí. Souhlasíme s tím, že je správné přesto zónaci provést, protože je to obecně používaná metoda pro krajinné plánování a dlouhodobě udržitelný rozvoj území. A proto se podivujeme především popisu a názvosloví, které jste jako autoři zónace použili. Domníváme se, že resort životního prostředí jako ústřední orgán státní správy, by měl vycházet ve své legislativní činnosti z vědeckých poznatků a platného názvosloví, ale hlavně seriózních studií a dlouhodobých průzkumů všeobecně uznávaných odborníků a specialistů, nikoli pomatených vědců z univerzit, nebo dokonce aktivistů podporovaných donedávna ministerstvem životního prostředí, nebo lobbistů ze zahraničí.

Úvodem nám dovoďte připomenout několik zásadních faktů, z kterých vycházíme v našich konkrétních připomínkách k zónaci.

1) Šumava jako geosystém, je již dávno rozčleněna různými autory na geomorfologické, lesní a geobotanické jednotky, z nichž je třeba při zónaci vycházet. Nejde totiž jen o současnou bezprostřední reakci přírodního prostředí na katastrofu, ale dlouhodobě udržitelný vývoj geobiocénů určitých stanovišť. V těchto je ten teoretický předpoklad pro potenciální obměnu původních ekosystémů. To ale nemůže nastat, pokud bude nevědecky a opakovaně prosazován státní správou tak zvaná bezzásahovost a dokonce spoléhání na jakési neurčité a neznámé přírodní procesy, které nikdo před námi nepozoroval a nepopsal. Tyto názvy ekologických jevů nelze najít v žádných vědeckých pojmoslovných knihách a literatuře. (Autoři těchto pseudomoderních pojmů vycházející s ideologie nikoli vědy jsou známi). Nakonec jsme svědky této rizikové metody ochrany přírody podporované Hnutím duha a Okrašlovacím spolkem a uplatňované správou NPŠ. Bohužel touto kampaní jsou dlouhodobě ovlivněni i zákonodárci a státní úředníci.

2) Hranice a tím i rozloha NPŠ byla v jejím vzniku určena nikoli podle kvality přírodního prostředí, ale jako politické rozhodnutí v porevoluční době roku 1989 a souvisela se vznikem rezortu životního prostředí. Je historicky doložitelné, že tato hranice vycházela z potřeby komunistického totalitního režimu a situace studené války po vysídlení Němců. V současnosti je rozloha nepřiměřeně velká a zasahuje do urbanizované krajiny velkých obcí, což vyvolává přirozeně rozpory v zájmech. Arogantní přístup státní správy o převažujícím veřejném zájmu na straně ochrany přírody je dlouhodobě neudržitelný.

3) Pro další úspěšnou péči o NPŠ je klíčové a zásadní popsat východní situaci. Šumava prodělala ekologickou a antropickou katastrofu. Došlo k rozvratu ekologické stability a dynamiky jejích ekosystémů, které ztratily schopnost autoregulace. Pro ideology v řadách státních úředníků je těžké přiznat, že lesy Šumavy byly, až na horské smrčiny nad 1200m.n.m., vytvořeny člověkem, nikoli přírodou (viz rozhovor s ředitelem NPŠ pro ČT rozhlas 1.3. 2019).

Je pozoruhodné, jak nová zónace používá pojmy, jako jsou: ekosystém, přírodní ekosystém, přirozené ekosystémy, přírodě blízké, pozměněné ekosystémy nebo kulturní krajina. Dovoďte nám komentář vycházející z odborné literatury a z našich znalostí skutečného stavu zmiňovaných typů ekosystémů.

1. Zóna přírodní

Přirozené a přírodní ekosystémy se vyznačují tím, že člověk do nich nezasahuje nebo jeho vliv je jen málo patrný, jsou druhově bohatší, stabilnější (samy si udržují přírodní rovnováhu) a mají ustálené složení společenstev rostlin, živočichů a dalších organismů. Dnes jsou již velice vzácné, protože člověk svou činností zasahuje téměř všude. Dříve chráněná území NPŠ však po katastrofě jádrové ekosystémy lesních komplexů z převážné části postrádá. Důležitými znaky přírodních ekosystémů jsou neustálý vývoj a samoregulace, která podmiňuje stabilitu ekosystému (Suchomel, 2010).

Podle odborníků se na území Šumavy, ale i celé střední Evropy žádná divočina již bohužel nenachází. Vycházet při ochraně antropicky a ekologicky zubožené krajiny Šumavy z teze divočiny je nevědecké a zavádějící.

Odborníci se shodnou, že na území NPŠ jsou jen torza původních, tedy přírodních ekosystémů. Z hlediska krajinné struktury se jedná o malé plošky, spíše enklávy, v matici člověkem přeměněných ekosystémů. Jsou to zbytky horských smrčiny nad 1200 m.n.m, které jsou v některých postižených místech dosazovány smrky a doba, kdy by je bylo možné využít jako genofondové plochy je již promarněna, existující rašeliniště naštěstí s pedoklimaxem, jezerní kary a horské květnaté louky progresivně zarůstající náletem běžných dřevin, protože se neobhospodařují. **Zóny z nich rozhodně vytvořit nejdou**, protože podle zák. č. 17/1992 Sb., o životním prostředí je ekosystém vymezen jako: „... funkční soustava živých a neživých složek životního prostředí, jež jsou navzájem spojeny výměnou látek, tokem energie a předáváním

informací a které se vzájemně ovlivňují a vyvíjejí v určitém prostoru a čase. "Nejde tedy jen o enklávy izolované v prostoru, ale relativně stabilní a funkční územní celek.

Navrhujeme tuto zónu zcela vypustit, protože se jedná o samostatné enklávy unikátních geobiocénů v rámci pozměněné krajiny. Některá torza těchto vzácných ekosystémů jsou přitom závislé na energomateriálových vkladech člověka, jako například horské květnaté louky a podle návrhu zónace by paradoxně patřily do 3. zóny soustředěné péče.

2. Zóna přírodě blízká

Tuto zónu, podle jejího názvu, by měly představovat ekosystémy, které si zachovaly ekologickou stabilitu a autoregulační schopnost pro obměnu a jsou významné z hlediska biodiverzity. Ale i v tomto případě návrhu zónace je možné vyslovit pochybnosti. Definice přírodě blízkých ekosystémů vychází z předpokladu, že u nich nebyla překročena mez destrukce vnitřních a vnějších vazeb a funkcí. Autoregulace je soubor „mechanismů“ – příčin, vztahů, interakcí, zpětných vazeb, přírodního výběru a jiných ekologických jevů, které nepřetržitě udržují ekosystémy v rámci hranic dynamické rovnováhy. Při překročení těchto hranic dochází k narušení vazeb a destrukci (rozpadu) ekosystémů.

Podle škály změny ekologických systémů je dle Míchala (1994) účelné rozlišovat jako:

- zanedbatelné: nevzniká pochybnost, že se nevymykají z endogenních fluktuací a cykličnosti v rámci ekologické rovnováhy daného typu ekosystému,
- únosné: lze předpokládat spontánní návrat k ekologické rovnováze daného ekosystému (změny nepřesahují meze jeho ekologické stability),
- kritické: ekosystém jeví znaky stresové reakce - začíná pásmo ekologické lability,
- katastrofické: ekosystém jeví příznaky zhroucení.

Po proběhnuté katastrofě se na 60% území NPŠ nachází mrtvý les nebo holiny s vytěženým porostem vystavené suchu. Těžko lze popisovat situaci jako spontánní návrat k ekologické stabilitě, ani jako stresovou situaci. Ekosystémy přírodě blízkého lesa jeví příznaky zhroucení a sekundární sukcese náletových dřevin nepůvodních smrků lze jen těžko přirovnat k obnově společenstev připomínající účelový hospodářský les připomínající přírodní porost.

Jestliže návrh zónace uvádí, že tuto zónu tvoří 27% plochy NPŠ a to převážně lesů, pak je dobré vědět, že sukcese směrem ke klimaxovému stádiu přirozených, přesněji řečeno přírodních ekosystémů je iluzorní. Považovat za autoregulační přírodní procesy nálet nepůvodního druhu smrku ve stejném stáří a jednom porostovém patru, nemůže být považováno za přírodní proces, ale následek antropické katastrofy způsobené nedostatečnou péčí. Biodiverzita, jak známo je charakteristika ekosystémů, která se obnovuje velmi obtížně a vyžaduje iniciaci.

Předpokládaný převod této zóny do přírodě blízké zóny za 15 let je nereálný a v rozporu s jakoukoliv teorií a praxí sekundární sukcese lesních společenstev.

Navrhujeme rovněž tuto kategorii zónace vypustit, respektive ji sloučit do 3. Zóny, aby tak odpovídala současnému stavu a mohla zaručit postupné změny k stabilnější struktuře porostů, které z převážné části tvoří jednopatrový nálet z nepůvodních druhů smrku.

3. zóna soustředěné péče o přírodu

Jelikož byla Šumava před katastrofou převážně kulturní krajinou a nikoli divočinou, jak účelově tvrdí ideologové a někteří z nepoučených vědců a úředníků, je přirozené, že nyní po katastrofě, je jediný správný přístup k péči a ochraně šetrný a racionální management s iniciací a regulací sukcese náletových společenstev nepůvodního smrku a náletu na původním bezlesí formou permanentní pastvy. Způsoby této soustředěné péče jsou všeobecně známy.

4. zóna kulturní krajiny

Pojem kulturní krajina představuje typ krajiny, která vznikla kombinací činnosti přírody a člověka. Kulturní krajina je v současnosti vnímána též jako předmět ochrany přírodního prostředí a památkových hodnot (Dostálek, J. 2014). Autoři zónace použili pojem pro lesohospodářskou a zemědělskou krajinu, ale podle komentáře k této zóně myslí území, které spadá do vymezených zón územních plánů obcí, které podléhají principům a zásadám stavebního zákona.

Navrhujeme přejmenovat název zóny podle oficiální kategorizace krajinných typů na krajinu sídelní.

Závěrem bychom rádi konstatovali, že hlavní příčiny nesprávně navržené zónace spatřujeme v milně, nebo účelově nastavené výchozí situaci. Stav ekosystémů je daleko horší, nežli považují autoři zónace a spoléhání na přírodní síly jsou nevědecké představy několika lidí závislých na vypisovaných grantech a na činnosti správy národního parku. Zdá se, že jakoby ti co jsou za část lidské společnosti spoluzodpovědní za důsledky katastrofy, mají snahu zlehčit celou situaci na Šumavě.

Další zásadní problém je neúměrně velká výměra NPŠ, která se vymyká možností řádné péče a správy, což potvrzují katastrofální stav přírodního prostředí a velmi rychle postupující vysoušení celého pohoří. Finanční prostředky na řádnou péči, nikoli bezzásahovost jsou na tak rozsáhlém území obrovské a pro stát nereálné. O vyčíslených škodách na lesních porostech soudními znalci nechce nikdo slyšet.

Celkový postoj a přístup ke způsobům ochrany a péče je konzervativní, bez koncepce aktivní politiky dlouhodobě udržitelného rozvoje a opravdové spolupráce s obyvateli regionu. Závěrečné konstatování návrhu zónace, že o překlopení zón do vyšších kategorií po roce 2034 na základě rozhodnutí odborníků, nám připadá jako arogance moci několika úředníků.

Pokud by vůbec bylo projednávání Návrhu zónace podle novely zákona o ochraně přírody a krajiny odborně relevantní a s přínosem pro ochranu přírody je zcela nezbytné doplnit podklady o :

- 1.) Doložit nutnost existence vícestupňové zónace exaktními studiemi nezávislých zahraničních odborníků.(myšleno nezávislých na financích MŽP a NPŠ)
- 2.) Bezpodmínečně s návrhem případné zónace předložit a schválit návrh turistických cest pro letní a zimní období. Oba dokumenty musí být nerozdílné a vzájemně podmínečně závazné.
- 3.) Jaký vztah má zónace do myslivecké činnosti na území NPŠ?
- 4.) Doložit ekonomický dopad vyhlášení, udržování a vymáhání pravidel vyplývajících ze zónace.
- 5.) Exaktně doložit určení hranic případných zón. Jak budou hranice vymezeny prakticky, jak se bude dohlížet na dodržování podmínek chování území dané zónace
- 6.) Zdůvodnit proč v NP Bavorském lese není zónace, proč na české straně ano?

Za spolek Otevřená Šumava navrhujeme:

Navrhujeme omezit velikost NPŠ po vzoru BNP. Neřešit složité, nevědecké a neobhájitelné stanovění vícestupňové zónace. Vymezit komplexní celistvé území pro zachování a obnovení cenné přírody.

prejmenovat název zóny podle oficiální kategorizace krajinných typů na krajinu sídelní.

Soustředit se na ochranu přírody, hledat kompromis pro historicky ověřené soužití člověka a přírody. Zamezit všem experimentům, ušetřit tak finance všem pseudoekologickým sdružením a peníze věnovat na rehabilitaci i jejich vinou ničené přírody na Šumavě.

Otevřená Šumavu z. s.